Вчитель – активний посередник інформаційного обміну, незамінний помічник учня. Знайомство учнів з інформаційним повідомленням, узятим із ЗМІ, і його смислова обробка, організовується вчителем у вигляді невеликих відеоінструкцій. Однією з оптимальних форм виявилася покрокова відеоінструкція, за допомогою якої вчитель організовує підготовку до виконання лабораторних робіт. Вчитель відстежує діяльність учнів, оцінюючи доступність запропонованих завдань.

Список використаних джерел:

1. Атаманчук П.С. Інновації в формуванні фахових якостей майбутніх вчителів фізики / П.С. Атаманчук // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка / Чернігівський державний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка ; гол. ред. М.О. Носко. – Чернігів : ЧДПУ, 2010. – Вип. 77. – 368 с. – (Серія: педагогічні науки). – С. 167-173.
2. Атаманчук П.С. Дидактика физики (основные аспекты) : монография / П.С. Атаманчук, П.И. Самойленко. – М. : Московский государственный университет технологий и управления, РИО, 2006. – 245 с.
3. Дінділевич Є.М. Принципи відбору інформації у ЗМІ ДЛЯ підготовки майбутніх вчителіва фізики / Є.М. Дінділевич // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія педагогічна / (редкол.: П.С.Атаманчук (голова, наук. ред.) та ін. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2011. – Вип. 17: Інноваційні технології управління компетентнісно-світоглядним становленням учителя: фізика, технології, астрономія. – 330 с. – С. 124-126.
4. Дінділевич Є.М. Формування соціальної, комунікативної, комп'ютерної та інших видів компетентностей / Є.М. Дінділевич // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2012. – Випуск 18. – 232 с. – С. 21-23.
5. Казаков Ю.М. Педагогічні умови застосування медіаосвіти у процесі професійної підготовки майбутніх учителів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Ю.М. Казаков ; Луганський національний педагогічний ун-т ім. Тараса Шевченка. – Луганськ, 2007. – 245 с.
6. Харрис Р. Психология массовых коммуникаций / Р. Харрис. – СПб. : Прайм-ЕВРОЗНАК, 2001. – Глава 8. Политика: роль новостей и рекламы в победе на выборах. – С. 287-296; Глава 4. Реклама: пища для размышлений. – С.128-133.
7. Коменский Я.А. Педагогическое наследие / Я.А. Коменский, Д. Локк, Ж.-Ж. Руссо, И.Г. Песталоцци. – М. : Педагогика, 1989. – 416 с.
8. Пискунов А.И. Дидактические взгляды А. Дистервега / А.И. Пискунов // Советская педагогика. – 1956. – № 1. – С. 63-70.

Е. М. Диндилевич

Каменец-Подольский национальный университет имени Ивана Огиенко

ДЕЙСТВИНАЯ РОЛЬ СРЕДСТВ МАСС-МЕДИА В ХОДЕ ПОДГОТОВКИ К ПРОХОЖДЕНИЯ ПРАКТИКИ СТУДЕНТОВ-ФИЗИКОВ

В статье рассматривается возможность применения средств масс-медиа в действенной подготовке к прохождению практики будущих учителей физики. Рассматривается важность применения различных информационных, компьютерных технологий при изучении физики школьниками. Приведенные примеры задач предлагаемых будущим учителям физики перед прохождением практики в школе. Демонстрируется реализация принципа научности в процессе обучения физики, вызывает необходимость конструирования таких задач, которые формировали бы представление о методе научного познания у школьника. Описании теоретические и практические возможности создания и использования дидактических средств.

Ключевые слова: масс-медиа, Интернет, алгоритм, физика, дидактические средства.

E. M. Dindilevych

Kamianets-Podilsky Ivan Ohienko National University

EFFECTIVE ROLE OF THE MEDIA IN PREPARATION FOR THE INTERNSHIP PHYSICS STUDENTS

The article is considering the application of media into effective preparation for the practical training of future teachers of physics. We consider the importance of various information and computer technology in the study of physics students. The example below tasks proposed future physics teachers before attending practice at school. Demonstrated implementation of the principle of scholarship in teaching physics, which requires construction of tasks that would form an idea of the method of scientific knowledge to the student. A description of the theoretical and practical possibilities of creating and using teaching tools.

Key words: Media, Internet, algorithm, physics, didactic tools.

Отримано: 23.10.2014

УДК 371.134:372.853

О. І. Іваницький

Запорізький національний університет
e-mail:aivanickij@yandex.ru

МЕТОДИЧНІ ЗАВДАННЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИКИ

У статті досліджено методичні завдання як категорію навчальної діяльності і засіб навчання майбутніх учителів фізики в контексті методичної підготовки. Методичне завдання є моделлю конкретної ситуації, вирішення якої передбачає імітацію процесу навчання фізики в умовах, наближених до реальних. Описано три групи методичних завдань. Перша група формує у студентів методичні знання та вміння. До неї відносяться завдання когнітивного характеру, вирішення яких передбачає здатність аналізувати ситуації на застосування знань учнів з фізики. Друга група сприяє узгодженню особистісних і професійних цінностей майбутніх вчителів фізики з їх проявом в різних видах методичної діяльності. Це світоглядні завдання, під час розгляду яких виявляються особистісні якості майбутніх учителів фізики. Третя група орієнтована на надання допомоги майбутньому вчителю фізики в досягненні певного рівня самонавчання, саморозвитку.

Ключові слова: методична компетентність, методичні завдання, майбутній учитель фізики.

Постановка проблеми. Тенденції розвитку сучасної національної освіти, такі, як технологізація, гуманізація, неперервність, впровадження контекстного, акмеологічного, компетентнісного та багатьох інших підходів на всіх рівнях навчання, вимагають зміни методів, форм і засобів традиційної підготовки вчителів фізики.

Проблема підготовки фахівця в галузі багаторівневої природничої освіти досліджується Н.Д. Андрєєвою, В.Ю. Биковим, І.Т. Богдановим, Є.М. Нестеровим, В.П. Соломіним, П.В. Станкевичем, В.П. Сергієнком, Д.П. Фінаровим та ін. Якість методичної підготовки більшість вітчизняних учених бачать як багатомірну системну характеристику, яка розглядається через поняття «методична компетентність».

Аналіз останніх досліджень з вирішення загальної проблеми та виділення невирішених питань. Результати досліджень проблеми використання методичних завдань у процесі професійної підготовки студентів педагогічних вищих навчальних закладів представлені в роботах М.І. Айзенберга, Т.В. Зацепіної, М.С. Соловейчик, Н.Б. Істоміної, Е.І. Лященко, Л.П. Нестеренко, В.С. Овчіннікової, С.Є. Царьової та інших. Питання використання методичних завдань при підготовці вчителів фізики знайшли відображення в до-

© Іваницький О. І., 2014

слідженнях Є.М. Мисечка, А.І. Павленка, О.В. Сергєєва, В.Д. Шарко та ін. Проте проблема формування методичної компетентності майбутніх вчителів фізики у процесі їхньої професійної підготовки шляхом послідовного застосування методичних завдань не знайшла свого вирішення у теорії і методиці навчання фізики.

Метою статті є розгляд методичних завдань як категорії навчальної діяльності й засобу навчання майбутніх вчителів фізики у контексті їхньої методичної підготовки.

Виклад основного матеріалу. Важливою складовою частиною професійної підготовки майбутніх вчителів фізики, що характеризується рівнем розвитку методичного мислення й методичних компетенцій, достатнім для продуктивного й творчого розв'язку методичних завдань в умовах різноманітних педагогічних ситуацій, є формування методичної компетентності. О.О. Таможняя розглядає методичну компетентність як результат методичної підготовки майбутнього вчителя, що виявляється в здатності та готовності (функціональний і особистісній) ефективно виконувати всі види професійної діяльності, обумовлені функціональною структурою методичного мислення. Вона підкреслює, що «методична компетентність» учителя є синонімом понятійного конструкту «методична готовність учителя до здійснення методичної діяльності», містить чотири компоненти (мотиваційно-особистісний, предметно-змістовний, операціонально-діяльнісний і теоретико-методологічний) і становить єдність теоретичної й практичної складових [7, с.15]. В.І. Земцова відзначає, що методична готовність є визначальною складовою частиною професійної готовності вчителі, що характеризується рівнем розвитку методичної компетентності, методичного мислення й методичної рефлексії, достатнім для ефективного творчого розв'язку методичних завдань в умовах різноманітних педагогічних ситуацій [2, с.59].

Одним з ефективних інструментів формування та визначення сформованості методичної компетентності майбутніх учителів фізики є «методичне завдання», що використовується на етапах осмислення, проектування й реалізації педагогічної діяльності.

Сам термін «методичне завдання» у психолого-педагогічній і методичній літературі зустрічається досить рідко й кількість його визначень обмежена. Імовірно, даний факт є показником рідкого використання методичних завдань у системі методичної підготовки майбутніх учителів фізики.

Аналіз педагогічних і методичних словників показав, що термін «методичне завдання» в них не розглядається. Наведемо приклади визначень понятійного конструкту «методичного завдання» як категорії навчальної діяльності й засобу навчання студентів у контексті їх методичної, професійної підготовки:

- ✓ методичне завдання – це «об'єкт педагогічної дії, що містить вимоги осмислення й практичного застосування предметних знань за допомогою певного інструментарію» [6, с.96];
- ✓ «завдання, зміст якого береться з певної діяльності» [4]), що відображає до деякої міри зміст поняття «методичне завдання».

Однак ці визначення видаються недостатньо розгорнутими й повними.

Використавши загально дидактичне визначення методичного завдання, дане О.О. Ігною [3, с.21], під понятійним конструктом «методичне завдання» розуміємо завдання, яке використовується в методичній підготовці майбутнього вчителя фізики на рівні осмислення, проектування й реалізації практичних, методичних, педагогічних професійних дій (тобто і на теоретичному, і на практичному рівні) з метою становлення й розвитку методичної компетентності як інтегративної основи професійного педагогічного зростання

Аналіз наукової, психолого-педагогічної й методичної літератури дозволив нам сформулювати висновок, що в структурі методичної компетентності вчителя фізики можуть бути виділені наступні компоненти: орієнтаційно-мотиваційний, когнітивний, операціонально-діяльнісний, особистісний і соціально-поведінковий.

Професійна підготовка майбутнього вчителя фізики повинна забезпечити сформованість цих компонентів його методичної компетентності. Найбільш ефективно таке формування протікає у контекстному навчанні шляхом застосування широкого спектру методичних завдань.

Формування орієнтаційно-мотиваційного компонента методичної компетентності майбутнього вчителя фізики ґрунтується на навчанні способів постановки та плануванню розв'язку методичних завдань і оцінки результатів їх вирішення при наявності позитивного ціннісно-мотиваційного ставлення до педагогічної діяльності вчителя фізики.

Формування когнітивного компонента методичної компетентності ґрунтується на прищепленні майбутнім вчителям фізики комплексу методичних знань, володіння якими необхідно для розв'язку методичних завдань.

Набуття операціонально-діяльнісного компонента базується на застосуванні методів виконання дій, необхідних для розв'язання методичних завдань, що веде до формування методичних умінь і навичок.

Особистісний компонент (професійно значимі особистісні якості) передбачає відображення особистісних якостей майбутнього вчителя фізики в його професії і є значимим у впливі на учнів, забезпечуючи своєрідність зовнішньої реалізації методичних знань і вмінь.

Соціально-поведінковий компонент передбачає наявність певного досвіду методичної діяльності майбутнього вчителя фізики, завдяки якому інші компоненти виявляються інтегрованими в способи розв'язку методичних завдань.

Методичне завдання є моделлю конкретної ситуації, розв'язок якої передбачає імітацію освітнього процесу в умовах, максимально наближених до реальних. Ситуація повинна відповідати досліджуваній темі, рівню підготовки студентів, бути життєвою й містити інформацію, достатню для прийняття обґрунтованого рішення. Розв'язок методичного завдання виключає здогад, використання методу проб і помилок. Розв'язати його – означає проаналізувати й дати оцінку описуваної ситуації, розкрити мотиви поведінки учня, учителя з врахуванням індивідуальних і вікових особливостей учнів, впливу колективу, обставин і т. ін.; прийняти обґрунтований розв'язок, що забезпечує досягнення поставленої мети оптимальним шляхом. Методичне завдання може мати кілька розв'язків, тому що формування компетентнісного учня вимагає індивідуального підходу, при якому необхідно враховувати умови протікання процесу, риси характеру, темперамент та інші якості як учня, так і вчителя фізики.

Підходи до класифікації методичних завдань різноманітні. Методичні завдання підрозділяються відповідно до дидактичних цілей, згідно з рівнями знань і творчості, помилковості дій різних суб'єктів освітнього процесу, професійним завданням, функціональним одиницям діяльності, способам подачі матеріалу та ін.

У нашому дослідженні при проектуванні системи методичних завдань із метою формування методичної компетентності майбутніх учителів фізики ми орієнтувалися на функціональні компоненти: інтегруючу, координуючу й регулятивну функції (за Є.В. Селезньовою). Відповідно до даних функцій С.І. Десненко виділено три групи методичних завдань [1, с.28].

Перша група методичних завдань спрямована на формування у майбутніх учителів фізики системи методичних знань, умінь і навичок. До цієї групи відносяться завдання когнітивного характеру, вирішення яких передбачає досконале володіння понятійним апаратом шкільного курсу фізики, здатність аналізувати різноманітні ситуації на застосування знань учнів з фізики, уміння виявити неточності у відповідях, здатність вірно оцінити обсяг навчального матеріалу, рівень його складності.

До цієї групи відносяться завдання, пов'язані з аналізом можливих відповідей учнів. Майбутнім вчителям фізики необхідно проаналізувати відповідь учня, вказати на неточності і помилки в ній. Наведемо приклади таких відповідей, що є основою завдання.

1. Учень: ідеальний газ – це такий газ, молекули якого не взаємодіють одна з одною. Ідеальний газ – це спрощена модель реального газу.

2. Учні висловили такі твердження:

а) кут падіння більше кута заломлення;

б) якщо предмет знаходиться за подвійною фокусною відстанню опуклої лінзи, то його зображення лежатиме між фокусом і подвійною фокусною відстанню;

в) паралельні пучки світла після проходження лінзи збираються у фокусі;

г) ми цю точку не бачимо, тому називаємо її уявною точкою.

Друга група методичних завдань сприяє координації, узгодженню особистісних і професійних цінностей майбутніх вчителів фізики з їхнім виявленням у різних видах методичної діяльності й поведінці.

До таких завдань відносяться світоглядні завдання, під час розгляду яких виявляються особистісні якості майбутніх вчителів фізики. Наприклад, на семінарі «Методика вивчення теми «Електричне поле»» розглядається питання «Науково-методичний і методологічний аналіз теми «Електричне поле», що супроводжується методичним завданням, яке студентам дається заздалегідь: Установіть, які елементи процесу формування світогляду і під час вивчення яких питань теми «Електричне поле» можна здійснити. Складіть перелік узагальнень і висновків світоглядного характеру (у формулюваннях для вчителя).

Третя група орієнтована на надання допомоги майбутньому вчителю фізики в досягненні певного рівня самонавчання, самооцінки, саморозвитку. До цієї групи завдань належать методичні завдання на розробку і реалізацію фрагменту уроку фізики певного типу. У своєму дисертаційному дослідженні В.Д. Шарко обґрунтувала необхідність застосування у навчанні майбутніх учителів фізики комплексу навчально-методичних завдань як засобу наближення навчальної діяльності до професійної [8]. Саме підготовка та реалізація студентами фрагментів уроків фізики створює умови для розвитку основних видів методичних умінь: проектувальних, конструктивних, гностичних, організаційних, управлінських, контрольно-оціннювальних та ін. Важливою складовою частиною застосування цього виду завдань є обговорення реалізованого студентом фрагменту уроку фізики.

У змісті методичних завдань використовуються педагогічні (дидактичні) і методичні знання з врахуванням особливостей фізики і психологічних закономірностей організації діяльності учнів.

При проектуванні узагальненої системи методичних завдань для методичної підготовки майбутнього вчителя фізики враховувалися наступні вимоги:

- вибір підходів до методичної підготовки з врахуванням особливостей діяльності вчителя фізики;
- врахування рівнів методичної підготовки й рівнів її реалізації; орієнтація на функціональні одиниці діяльності вчителя фізики;
- забезпечення міжпредметної інтеграції й наступності психологічної, педагогічної (дидактичної) і методичної підготовки;
- забезпечення різноманітності форм, видів, способів і основ «подання» і розв'язку методичних завдань;
- визначення умов гнучкості, універсальності, динаміки застосування й «укрупнення» методичних завдань;
- визначення інформаційних і операційних елементів і «стимулів» для розв'язку методичних завдань, «з'єднувальних компонентів» між класами методичних завдань.

В основу побудови системи методичних завдань покладені компетентнісний, акмеологічних, контекстний і особистісно-орієнтований підходи й наступні принципи:

1) принцип оволодіння основними видами методичної діяльності;

2) принцип поетапного формування методичних умінь;

3) принцип диференціації, врахування індивідуальних можливостей майбутніх вчителів фізики в оволодінні методичними вміннями й навичками;

4) принцип інтеграції психолого-педагогічних, фізичних і методичних знань у процесі розв'язку методичних завдань;

5) принцип розвитку методичного мислення майбутніх вчителів фізики, (використання розумових операцій, ситуацій вибору, конструювання, визначення зв'язків і встановлення закономірностей).

Висновки. Методичне завдання є моделлю конкретної ситуації, вирішення якої передбачає імітацію процесу навчання фізики в умовах, максимально наближених до реальних. Розв'язати його – означає проаналізувати й дати оцінку описуваної ситуації, розкрити мотиви поведінки учня, учителя з врахуванням індивідуальних і вікових особливостей учнів, впливу колективу, обставин і т. ін.; прийняти обґрунтований розв'язок, що забезпечує досягнення поставленої мети оптимальним шляхом.

Описано три групи методичних завдань. Перша група методичних завдань спрямована на формування у майбутніх учителів фізики системи методичних знань, умінь і навичок. До цієї групи відносяться завдання когнітивного характеру, вирішення яких передбачає досконале володіння понятійним апаратом шкільного курсу фізики, здатність аналізувати різноманітні ситуації на застосування знань учнів з фізики, уміння виявити неточності у відповідях, здатність вірно оцінити обсяг навчального матеріалу, рівень його складності. Друга група методичних завдань сприяє координації, узгодженню особистісних і професійних цінностей майбутніх вчителів фізики з їхнім виявленням у різних видах методичної діяльності й поведінці. До таких завдань відносяться світоглядні завдання, під час розгляду яких виявляються особистісні якості майбутніх вчителів фізики. Третя група орієнтована на надання допомоги майбутньому вчителю фізики в досягненні певного рівня самонавчання, самооцінки, саморозвитку. До цієї групи завдань належать методичні завдання на розробку і реалізацію фрагменту уроку фізики певного типу.

Продовження дослідження ми вбачаємо у розробці комплексу методичних завдань, які містять визначення параметрів навчальної ситуації, аналіз дій учителя фізики й учнів, визначення характеру й причин прояву труднощів, аналіз емоційного стану вчителя й учнів у конкретній ситуації, виділення основних і другорядних чинників, що впливають на динаміку ситуації, пошук альтернативних розв'язків у даній ситуації, моделювання нової навчальної ситуації, застосування методу аналізу й самоаналізу.

Список використаних джерел:

1. Десненко С.И. Методическая подготовка студентов педвузов к решению задачи развития личности учащихся при обучении физике в школе : автореф. дис. ... д. п. н. / С.И. Десненко. – М., 2007. – 42 с.
2. Земцова В.И. Управление учебно-профессиональной деятельностью студентов на основе функционально-деятельностного подхода : монография / В.И. Земцова. – М. : Компания Спутник+, 2008. – 208 с.
3. Игна О.Н. Методические задачи в профессиональной подготовке учителя: содержание и классификация / О.Н. Игна // Вестник ТГПУ. – Вып. 7(85). – 2009.
4. Ковтунова Т.И. О содержании понятия «методическая задача» / Т.И. Ковтунова // Материалы заочной научно-практической конференции, посвященной 65-летию со дня рождения профессора И.Д. Пехлецкого «Проблемы подготовки высококвалифицированных преподавателей математики» (03.07.2003 г. – 31.03.2004 г.). – Режим доступу: http://www.pspu.ac.ru
5. Лукьянова М.И. Готовность учителя к реализации личностно ориентированного подхода в педагогической деятельности: концепция формирования в условиях профессиональной среды : монография / М.И. Лукьянова. – Ульяновск : УИПК ПРО, 2004. – 440 с.
6. Сергиенко И.Ю. Методическая задача как способ организации познавательной деятельности студентов / И.Ю. Сергиенко // Образовательные технологии. – 2007. – № 1. – С. 96-97.
7. Таможняя Е.А. Система методической подготовки учителя географии в педагогическом вузе в условиях модернизации образования : автореф. дис. ... д. п. н. : 13.00.02 / Е.А. Таможняя. – М. : МГПУ, 2011. – 48 с.
8. Шарко В.Д. Теоретичні засади методичної підготовки вчителя фізики в умовах неперервної освіти : автореф. дис. … д.п.н. : 13.00.02 / Валентина Дмитрівна Шарко. – К., 2006. – 44 с.

А. И. Иваницкий

Запорожский национальный университет

МЕТОДИЧЕСКИЕ ЗАДАНИЯ КАК ЭФЕКТИВНОЕ СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ МЕТОДИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ФИЗИКИ

В статье исследованы методические задачи как категория учебной деятельности и средство обучения будущих учителей физики в контексте методической подготовки. Методическая задача является моделью конкретной ситуации, решение которой предполагает имитацию процесса обучения физике в условиях, приближенных к реальным. Описаны три группы методических задач. Первая группа формирует у студентов методические знания и умения. К ней относятся задачи когнитивного характера, решение которых предполагает способность анализировать ситуации на применение знаний учащихся по физике. Вторая группа способствует согласованию личностных и профессиональных ценностей будущих учителей физики с их проявлением в различных видах методической деятельности. Это мировоззренческие задачи, во время рассмотрения которых проявляются личностные качества будущих учителей физики. Третья группа ориентирована на оказание помощи будущему учителю физики в достижении определенного уровня самообучения и саморазвития.

Ключевые слова: методическая компетентность, методические задачи, будущий учитель физики.

O. I. Ivanitsky

Zaporizhzhya National University

METHODICAL TASKS AS AN EFFECTIVE TOOL OF FORMING METHODICAL COMPETENCE OF THE FUTURE TEACHERS OF PHYSICS

The article studies methodical tasks such as category of learning activity and training tool the future of teachers of physics in the context of methodical preparation. The methodical task of is the model of a particular situation, solution of which assumes imitation of the process training to the physicist in the conditions approached to the real. We describe three groups of methodical tasks. First group forms the methodical knowledge and abilities of students. It includes cognitive tasks which decision implies the ability to analyze the situation on application of the knowledge of students in physics. The second group promotes coordination personal and of professional values the future teachers of physics with their displays in different kinds of methodical work. This worldview problem, during the consideration of which are manifested specific features of the personality of future teachers of physics. A third group is oriented on helping future teacher of physics in achieving certain level of self-learning and self-development.

Key words: methodical competence, methodical tasks, the future teacher of physics.

Отримано: 26.04.2014

УДК 528

В. М. Ісаєнко, Г. С. Кашина, К. Д. Ніколаєв

Інститут перепідготовки та підвищення кваліфікації НПУ ім. М. П. Драгоманова
e-mail: nikolaev.kirill@gmail.com

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОЇ СИСТЕМИ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

Мета даного огляду – спроба систематизувати різні аспекти методики впровадження дистанційної освіти у провідних світових університетах, а також розглянути варіанти рішень по ряду питань, що виникають в процесі розроблення систем дистанційної освіти у перепідготовці фахівців.

Ключові слова: дистанційна освіта, безперервна освіта, міжнародна освіта.

Освіта є найважливішим конструктом цивілізації, визначальним чинником соціально-економічного поступу суспільства. Кожна країна відповідно до свого історичного розвитку, національних традицій, умов, перспектив формує свою систему освіти [1].

Стан післядипломної освіти в сучасному світі є складним і суперечливим. З одного боку, освіта стала однією з найважливіших сфер людської діяльності; величезні досягнення в цій галузі лягли в основу грандіозних соціальних і науково-технологічних перетворень, характерних для минулого століття. З іншого боку, розширення сфери освіти і зміна її статусу супроводжуються загостреннями проблем в ній, що свідчить про кризу в системі освіти. І, нарешті, в останні десятиліття в процесі пошуків шляхів подолання кризи в системі освіти відбуваються радикальні зміни в ній і формування нової освітньої системи.

Місце освіти в житті суспільства багато в чому визначається тією роллю, яку відіграють у суспільному розвитку знання людей, їх досвід, вміння, навички, можливості розвитку професійних і особистісних якостей. Ця роль стала зростати у другій половині минулого століття, принципово змінившись в його останні десятиліття. Інформаційна революція і формування нового типу суспільного устрою – інформаційного суспільства – висувають інформацію і знання на передній план соціального та економічного розвитку.

Зміни у сфері післядипломної освіти нерозривно пов'язані з процесами, що відбуваються в соціально-політичному та економічному житті світу. Саме з цих позицій спробуємо виділити і проаналізувати основні тенденції світової освіти.

Дистанційне навчання, що зародилось у двадцятому столітті, увійшло в двадцять перше як одна з найефективніших і перспективних систем підготовки та перепідготовки фахівців. Поява і активне поширення дистанційної форми навчання є відповідним відгуком систем освіти багатьох країн на ті процеси, що відбуваються в світі – інтеграції, рух до інформаційного суспільства. У Європі та Північній Америці створюються консорціуми провідних університетів, які представляють широкий спектр дистанційних освітніх послуг. Так, асоціація дистанційної освіти в США об'єднує в своєму складі п'ять тисяч навчальних закладів різного рівня. ЮНЕСКО веде роботу з організації віртуального розподіленого університету, навчання в якому відбуватиметься у віртуальному просторі, незалежно від розселення і меж, без обмежень за часом.

В Україні донедавна як і в багатьох інших країнах дистанційні форми навчання не застосовувалися в широкому масштабі через низку об'єктивних причин. Основними причинами були недостатній розвиток та розповсюдження технічних засобів нових інформаційних та телекомунікаційних технологій. Наразі ця проблема вирішена – в навчальних закладах створені технічні передумови для широкого використання дистанційного навчання. Проте з'являються нові проблеми – намітилося відставання реалізації ідей дистанційного навчання від можливостей, що надаються технічними засобами.

Проте головною перешкодою для широкого впровадження системи післядипломної дистанційної освіти є відсутність достатньо опрацьованих методик її організації, включаючи структурні, методичні та організаційні рішення.

Поверхове розуміння проблеми впровадження післядипломної дистанційної освіти породжує ряд міфів. Більшість викладачів вважає достатнім транслювати лекції викладачів в Інтернет, а учні в цей час могли задавати питання, що є одним з найпоширеніших міфів.

Звичайно, вебінари, відеоконференції в Інтернет, інтерактивне цифрове телебачення, використовуване світовими та вітчизняними університетами, є досить важливими, але все ж не головними елементами дистанційної освіти.

Головним у післядипломному дистанційному навчанні є організація самостійної когнітивної діяльності слухачів. Спроби використовувати традиційні методи навчання на новій технологічній основі нерідко не працюють. До того ж привабливість дистанційної освіти пояснюється не тільки розосередженням викладачів та слухачів у просторі, але і можливістю навчатись в будь-який зручний для слухачів час.

© Ісаєнко В. М., Кашина Г. С., Ніколаєв К. Д., 2014